

572
1988

ISSN 0132-5663

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ՇՐՋԱՆԱԿԱԿԱՆ
ՊՐԻՆՏԻՆԵՐ

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ՇՐՋԱՆԱԿԱԿԱՆ
ՊՐԻՆՏԻՆԵՐ

1988 Վ. ՆՈՒՆԻՍԻԱՆԻ

მეგობრობის ლექსიკონი

სოჯასო ფანიფუნი

— მოდი, გოგო,
 მომესმარე, კარინე,
 სამაისო კაბა შემაკერინე.
 ჰა, ხასხასა დიღები,
 ჰა, ქათქათა მაქმანი, —
 დაჯექი და ატრიალე
 სასელური
 საკერავი მანქანის...

კარინე იმ წუთში გაქანდა,
 მიუჯდა საკერავ მანქანას...

— მოდი, ბიჭო, ამოტიკა,
 ფარდაგზე რომ გამოტილხარ, —
 სარეცხი მაქვს გასაწური —
 ატრიალე სასელური...

— კარგი, რაღა, დედიჯან,
 ბურთს დავემბე, რა ხანია,
 რის სარეცხი, რა სარეცხი,
 ხომ ხედავ, რომ არ მცალია!

თარგმნა ზივი ქნალაქაშ

პირენიკ	სამოგლო	ვეთენ
საბოთა კავშირი		
სოვეტაკან მიუთიუნ		სოვეტ იტიფავი
ვრაცი	პარტველი	გიურჯი
პაი	სომეხი	ერმენი
აღრბუჯანცი	აზერბაიჯანელი	აზერბაიჯანელი
ხალალუთიუნ	მუვიღოზა	სუსპ
ბარეკამ	მეგობარი	დოსთ
სერ	სივბარული	მეპებეთ
მაირ	დედა	ანა
პაირ	მამა	ათა
პაც	პური	ჩორეკ
ჯურ	წყალი	სუ
პოლ	მიწა	თორფავ
ერკინქ	ცა	სემა

უუიპარი

— დაიძინე, დიღარა,
 თორემ მოვა მგელი,
 შეგკამს, შევასრამუნებს,
 კბილები აქვს მჭრელი.
 — არა, ჩემო ბებიკო,
 ვერ დაგტოვებ კენტად,
 მგელს ორნი თუ დაგხვდებით,
 შემიძლება მეტად.

რა ქრჭელია?

ცეცხლიცა და წყალიც
ერთ ჭურჭელში ხახლობს,
წყალს აღუდებს ცეცხლი,
წყალი ცეცხლს ვერ აქრობს.

აზერბაიჯანულიდან თარგმნა
ლილა პრაქმა.

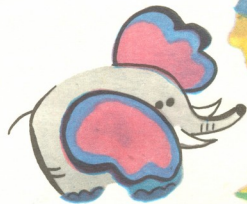
რუბერბუბუნა რ სომეხ ბუბუბთა თუბუბუბანი რუბერბუბუ

მინა, ნუალი, პერი, სუხლი

„რუბერბუბუ“ აზერბაიჯანულად „გამომახუბას“ ნიშნავს. ორ თანაბარ ჯგუფად გაყოფილი მოთამაშენი ერთმანეთის პირისპირ მწკრივდებიან. ორივე მწკრივის წინ საჯარიმო ხახია გავლებული. ხახებს შორის შემოხახულია წრე, რომლის ცენტრშიც ბურთი დევს. წამყვანი, რომელსაც წინასწარ ირჩევენ, ასახელებს ნებისმიერ ნომერს. ორივე გუნდიდან გამობრბიან ის მოთამაშენი, რომელთა ნომერიც დაასახელებს. ვინც ბურთის აღებას მოასწრებს, თავისი გუნდისაკენ გარბის. მეორე მოთამაშე უკან მისდევს. თუ საჯარიმო ხახამდე დაეწევა და ხელით შეეხება, თავის გუნდს ერთ ქულას შესძენს. თუ ვერა, — ბურთის მფლობელი თავის გუნდში დაბრუნდება. იგი ერთ ქულას მოიპოვებს.

მოთამაშენი წრიულად ეწყობიან. წამყვანი ცენტრში დგება. მას ხელში ბურთი უჭირავს, რომელსაც მოთამაშეებს რიგრიგობით ესვრის. ბურთის ტყორცნასთან ერთად მან უნდა წარმოთქვას ოთხიდან ერთ-ერთი სიტყვა: „მიწა“, „წყალი“, „პერი“, „ცეცხლი“. სიტყვაზე „მიწა“, მოთამაშემ, რომელიც ბურთს იჭერს, უნდა სწრაფად დაასახელოს შინაური ან გარეული ცხოველი, სიტყვაზე: „წყალი“ — რომელიმე თევზი, „პერი“ — ფრინველი; თუ წამყვანმა წარმოთქვა „ცეცხლი“, მოთამაშეებმა ხელები მაღლა უნდა ასწიონ და შემოხზრიოდნენ. შემდეგ ბურთს ისევ წამყვანს უბრუნებენ. უყურადღებო ბავშვები წრიდან პირველი შეცდომისთანავე გადიან.

ზაირა ჰიტიაშვილი

თოვია ალავი **პატარა სპილი**

ქარმა ფოთლი მოწყვეტა და პაერში გააფრიალა. ზედ თურმე ერთი ჭიანჭველა იჯდა და ისიც ფოთ-
ოლთან ერთად ალმა-დალმა დაქანაობდა.

ჭიანჭველამ ძირს გადაიხედა და გაოცებისაგან შეკვივრა: — რა პატარა სპილოა, რა პატარა სპილოა!
ქარი რომ ჩადგა და ჭიანჭველა ფოთლიდან ჩამოხოხდა, სპილოს ზედ ცხვირწინ დაუსკუპდა.
— იცი, რა პაწაწკინტელა იყავი, აი, იქიდან გიფურებდით, — უთხრა და სპილო ცისკენ აახედა.
— შე სულელი, — გადაიხარხარა სპილომ, — სანამ ძირს ჩამოვინდი, გავრდა მოვასწარი, — ხა — ხა —
— ხა!

გემი

მხატვარი **ლალი ლომიძე**

მთვარის სხივებით გასხივოსნებულ ზღვაში ქალაქის გემი მიცურავდა.

— საით შენი მგზავრობა? — ჰკითხეს თევზებმა.

— საით და, მთვარეზე! — უპასუხა ამაყად გემმა.

დილით მზემ რომ გამოაჭყიტა, თევზები გარს შემოეხევივნენ გემს:

— რა ქენი, მიცურდი მთვარემდე?

— ვერა, — მიუღო გულდაწყვეტილმა გემმა, — როგორც კი ინათა, მთვარე სადღაც დამეკარგა.

მათოსაშენელ ალექას ერთი ქურდბაცაცა კატა ჰყავდა, ჩალო ერთკა იმ კატას. ცოლ-ქმარს სიცოცხლე ჰქონდათ გამწარებულად ამ კატის გამოისობით. დღე ისე არ გავიდოდა, ქურდობა არ ჩაედინა. ჯამზე იდო თუ ჯამის ქვეშ, თვალწინ ჰპარავდა, რაც მოხედებოდა. და განა მართო პატრონები იყვნენ აწიოკებულნი, მეზობლებსაც არ ინდობდა, კრუხს ქვემიდან წიწილას აცლიდა, სახუღარში კვერცხებს არ ტოვებდა.

ერთი სიტყვით, კატა კი არა, ღვთის წყრომა იყო. მეზობლები ეჩ ხუბებოდნენ ალექას და მის ცოლს: — ყყოფა, რაც თიარემა, სული გააცხებინეთ და მოიშორეთო.

სათქმელად ადვილი იყო — სული გააცხებინეთო, მაგრამ როგორ, როდესაც ძველთაძველი გადმოცემით გუგურქში კატის მოკვდინება დიდ ცოდვად ითვლებოდა. ალბათ ალექას ჩალომაც იცოდა ეს ამბავი და იმიტომაც უშიშრად და დაუსჯელად განაგრძობდა ყაჩაღობას.

ალექამ ბევრჯერ წაიყვანა შორს, ხან ტყეში, ხან ღრეში, და იქ გაუშვა, იქნებ დაიკარგოსო, მაგრამ შინ რომ დაბრუნდებოდა, ჩალო ბედლის სახურავზე უხვდებოდა უღვაშების ცმაცუნით.

ერთ დღესაც თავის საჭმეების გამო ალექა ქალაქში უნდა წასულიყო. ცოლმა უთხრა: — ქალაქიდა-

ნაც ხომ ვერ დაბრუნდება, წაიყვა და იქ გაუშვიო. ალექამ დაუჯერა ცოლს, ჩალო ქალაქში წაიყვანა და ერთი ყრუ ქუჩის კუთხეში გაუშვა. საღამომდე ქალაქში საჭმეები მოითავა და შინ დაბრუნდა.

— როგორც იქნა, მოვისვენეთო! — მშვიდად ამოისუნთქა ცოლ-ქმარმა. მეზობლები ერთმანეთს უღოცავდნენ ჩალოს დაკარგვას.

ერთ ღამეს ცოლ-ქმარს მშვიდად ეძინა, როდესაც, თითქოს მიწა იძრაო, სახლში აურზაური ატყდა: ჯერ შხრიალ-ზრიალი გაისმა, მერე ხმაურით გაიღო ფანჯარა, რომელიდაც შუშა გატყდა და თევზი დაიმსხვრა.

— ვაი, ჩვენს თავს, ადე, კაცო, ქურდებიო!.. — შეგყვია დაფეთებულმა ცოლმა.

ალექა წამოხტა, კედლიდან მონადირის თოფი ჩამოიღო. — სად არიან?.. სად? — წამოიძახა ძილბურანში მყოფმა.

ცოლმა ჭრაკი აანთო და რას ხედავენ... მაგიდაზე დასკუებულა ჩალო. მილურჯო-მოყვითალო თვალებს აქეთ-იქით აცეცებს, თათებით უღვაშებს ისწორებს და ტუჩებს ისე აცმაცუნებს, თითქოს ამბობს: «ჰა, რა გაქეთ საჭმელი? მითითა, გემო გაუესინჯოთ».

ცოლ-ქმარმა საწყალობლად გადახედეს ერთმანეთს. ალექამ ღრმად ამოიხრა და თქვა:

— დედაკაცო, როგორც ვხედავ, ამ კატისაგან საშველი არ იქნება. სჯობია, ჩვენ ავიბარგოთ აქედან, დაე სახლი ამას დარჩესო...

პური

ნოდარ კაკაბიძე

ნაშუადღევს ნიკო პაპამ აივანზე გადგმული ღუმელი ააგუზგუზა და სოფიო ბებიამ ზედ თანგირა ქვაბი შემოდგა.

— ბები, რას აკეთებ? — მიუცუცქდა ღუმელს სოსიკო.

— რასა და პურის ხარჩოს, შვილო! — მიუგო სოფიო ბებიამ და გაცხელებულ ქვაბში ჩერ ზეთი ჩააქივლა და შემდეგ წმინდად დაჭრილი ხახვი ჩაყარა.

ამასობაში ნიკო პაპამ ხონით ძველი, გამომ-

ხმარი თონის პურები მოიტანა და ბებიას წავა.

— ბები, მაგ გადასაყრელი პურისაგან გინდა საჭმელი გააკეთო? — ჩაიცინა სოსომ და თვალი შეავლო ხონჩაზე დაყრილ პურს, რომელსაც ბებია პატარ-პატარა ნაჭრებად ტეხავდა.

— სად არის, შვილო, გადასაყრელი პური! — მიუგო სოფიო ბებიამ, დამტვრეული პური ქვაბში ჩაუძახა და წყალი დაასხა. ნახევარ საათში სადილი მზად იყო. პაპამ ჭამფილა გაავსო და მაგიდას მიუჭდა.

— შენ არ გასინჯავ, შვილო? — ჰკითხა ბებიამ სოსოს...

— დაასხი, გავსინჯავ! — მხრები აიქნია სოსომ, პურის ხარჩოთი ვაპიპინებული მათლფა დაიდგა და აუჩქარებლად შეუდგა ჭამას.

— ბიჭოს! — ვერ დამალა ბიჭმა აღტაცება, — ეს რა კარგი რამე ყოფილა, ეე!

სადილობის შემდეგ სოსომ დაიბარა, კალოზე ვიქნებო, და გავარდა, მეზობლის ჭიშკარს მიადგა და კუთქარში თავი შეჭყო. — პაჭიკო! ბიჭო, კალოზე წამოხვალ?

— შემო, რაა, საჭმე მაქვს, მოვითავებ და წამოვალ! — გამოხსახა პაჭიკომ, რომელიც ნავით სავსე ვედროთი სანაგვისკენ მიდიოდა.

აკოკოლავებულ ნავავზე ვედრო რომ წამოაპირქვა, სოსომ შენიშნა, რომ ნავავთან ერთად ბლომად ძველი დაობებული თონის პურებიც ეყარა.

— პაჭიკო, ეს რამდენი პური გადაგიყრიათ ნავავში, ეე! არ გეცოდება მაინც!

— რაა, ბიჭო, ძველი პური რა შესაცოდია! დაობებული პური ვის რაში გამოადგება! — ჩაილიმა პაჭიკომ და ნავავზე მიყრილ პურის ნატეხებს ფეხი წაჭკრა.

— შენ ხომ ეგერ ამბობ, მე წედან ძველი პურისაგან ისეთი ხარჩო გეახელი, რომ ჭამით ვერ გაძლებდი! — თქვა სოსომ.

— პურის ხარჩო! — თვალები დააჭყიტა პაჭიკომ, — გაგიჟდი? დაობებული პურისაგან რა ხარჩო ჭამე! ბიჭო!

— დაობებული კი არ იყო, ძველი იყო მხოლოდ, ხმელი! — მიუგო სოსომ, — თუმცა არც დაობებული პურის გადაყრაა კარგი. დაობებულ პურს რა, საქონელი ვერ შეჭამს?

— ეე კი მართალია, მაგრამ ჩვენ რომ საქონელი არ გყავს! — ჩაფიქრებით ჩაილაპარაკა პაჭიკომ და ნავავზე მიყრილ ხმელ პურებს თვალი გადაავლო.

— თქვენ არ გყავთ, სხვას ხომ ჰყავს! — არ ისვენებდა სოსო, — თუ არა და, კოლმეურნეობის ფერმაში ცოტა საქონელია? იცი, როგორ ეტანება საქონელი პურს?

— მერე რა ვქნათ, შევაროვოთ? — მიაჩერდა პაპიკო მეგობარს, — ჰა, რას იტყვი? იქნებ შეგვეგროვებინა, სოსო, ჰაა? მართლაც და, რამდენი დავგროვდება?

— ეგრე ვქნათ! — გაიღიმა სოსომ, — კალოზე ჩავიდეთ, ბიჭებსაც ვუთხრათ და დავიწყეთ შეგროვება!

ვიღრე ბიჭები კალოსკენ გასწვდნენ, პაპიკომ ბოსტანში მოფუსფუსე მამამისს მიაკითხა და ჩანაფიქრი გაანდო.

ძია გიორგიმ ბიჭებს მზრუნველად გადასდო მხრებზე ხელი და ეზოსაკენ გამოიყოლია. — ვაჰ, კაცო! ეგ რა კარგი რამე მოგფიქრებიათ, ჰაა? — აქებდა გზადაგზა ბიჭებს, მერე სახედარი გამოიყვანა, მარგილზე მიიბა. ახლა ზვინის გადაღმა, სათონესთან აყუდებული ორთავალა გამოაგორა, სახედარი შიგ შეება, ორთავალას ჰაველებზე, სამივე მხრიდან, ლასტები ააკრა და ბიჭებს მიმართა:

— აბა, შვილებო, ეხლა კი თქვენ იცით! გაუძეხით ამ ორთავალს, ჩამიარეთ სოფელი კარდაკარ, და სადაც პურის ნატეხი შეგხვდებათ, ორთავალაში ჩაყარეთ.

ბიჭები ვირის ორთავალათი შუკას გაუყვნენ. კოლმეურნეობის თავჯდომარემ რომ ეს ახალი ამბავი გაიგო, ფერმის გამგე მოიხმო და უთხრა, — იცოდე, რამდენ კილო პურსაც ჩაგაბარებენ ბიჭები, იმდენ კილო ცოცხალ ბურვაკს მიუწონი. მგონი, სკოლასთან ახლოს, მელორეობის ფერმის აშენებას აპირებენო.

შუე დასავლეთით იქნებოდა გადაწვერილი, რომ ბიჭებმა ვირის ორთავალა ისერივად დაზვინეს, ადგილიდან ვედარ ძრავდნენ. არა და, სოფელი ნახევრადაც კი არ ჰქონდათ შემოვლილი. საგონებელში ჩავარდნენ. მაგრამ ამ დროს ბასილანთ კოხტა მოწყდა ადგილიდან, ბიჭები მიხვდნენ კოხტას ჩანაფიქრს და მოთმინებით დაუწყეს ლოდინი.

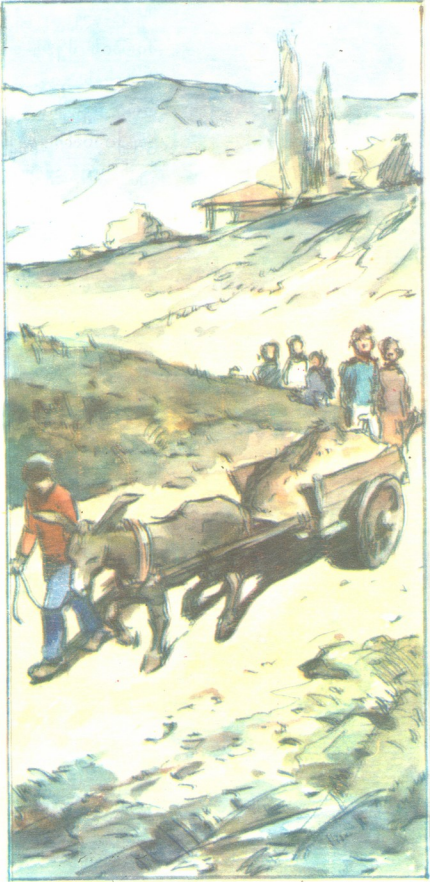
მალე გზის მოსახვევში საბარგო გამოთუხთუხდა და სახეგაცისკროვნებული ბავშვების წინ შედგა.

— აბა, არწივებო! — გადმოხტა კაბინიდან კოხტას მამა, ძია ესტატე, — რა გაქვთ წახალდები? — სოსო წინ წაღდა და პურიც გადატვირთულ ვირის ორთავალზე ანიშნა, — ხუთი ამდე-

ნი ალბათ, კიდევ მოგროვდება. თუ წაგვემარებოთ, კარგი იქნება, ძია ესტატე!

ბიჭებმა ორთავალა საბარგოს გაუსწორეს და თვალისდახამხამებზე გადატვირთეს. ცარიელი ორთავალა პაპიკოს შინ გაატანეს. თავად კი მანქანაში ჩასხდნენ და გზა განაგრძეს.

იმ დღეს ბავშვებმა თორმეტი დედა ღორი გამოირიქეს ფერმიდან... ამან სკოლის ფერმის მშენებლობა დააჩქარა, რადგან მაკე ღორების ჩაღწევა გარშემოცვა აღარ შეიძლებოდა. ნამატს სათუთი ყურადღება და მოვლა-პატრონობა ესპიროებოდა.

XABE-XUBI-XABANE

აბინა მინდა

ჯაგა-ჯუგი-ჯაჯანამ
(ძუ მადლი გუჯავს ერთი)
სამი ლეკვი დეარა:
მაფი, რუხი, თეთრი.
მაფი ლეკვი — ბომბორა
წაიყვანა გამ.
როგორც შერთი, — დეორაუს,
მურა-ლეკვი ჰქვია.
მინების მურა-ბომბორა,
მისდევს გაა ხეწეით...
ორი ბურთი დეორაუს
ცაქცინიანთ სეში.
ჩვენ კი დეორაი ობლებად,
ორი ლეკვის ამარა...
— რა ვოფილი ცსოვრება,
ჯაგა-ჯუგი-ჯაჯანავ!

რუხი ლეკვი, — სმუალო —
მისდევს ვანო ძიას.
კი არ უშუის, წააწაყვებს,
ჰკელიკა კი ჰქვია.
ქსო-კარი არაა,
ხულ ხურს იანაუროს.
ჯერ პატარა არისო —
ამბობს მია ვანო.
დეორაი თურთ ობლებად,
ერთი ლეკვის ამარა.
— რა ვოფილი ცსოვრება,
ჯაგა-ჯუგი-ჯაჯანავ!...
თეთრი ლეკვი პატარა
ჩვენ შემოტერნა პატარებს.
არც არეის წაიყვანა,
არც არეის გავტარებთ.

მატყარი ძათირო ყოჩიანი

სხეებისთვის დეკუნანა —
ჩემი ძმის და ჩემია.
ჯაგა-ჯუგი-ჯაჯანას
ხეწნთვის გუწუნია.
ანდა, ვისთვის მიკეცა,
არ გუამეცადა გული:
ნაბოღარა, ნამცეცა,
სეხტი, გალუული.
ნეტუვი თქვენც გენახათ,
მღევს ახელდა თვალებს...
ბოი, როგორ მიყუხეთ,
როგორ მოვუარეთ:
თაფლს ვურკვდით კარაქში,
წვალს ვახმეკვდით ზემოთ,
რმეს ვახმეკვდით ღამბაქით,
ზურს ვუფუნდით რმეში.

მაღე ისე დამეყვანა,
ვინ გეტოდა ბეჩავს...
ნაბოღარა-ნამცეცას
სახეილია შურნა.
სხვა ლეკვი თუ ჰგონიათ
სოფლისი შარა-შუკებს.
მეწობლები პროლიც
უძახიან ჰავე.
ვინ თქვა დეკუქვანო?
მძემს გუწუნებს მალე.
დეე შვის ჩრდილი ბანაობს,
ღამე უუფავს შივარეს.
შეე წანტად ინსორებს.
ან იწვიქებს, ან არა...
— რა ჯობია ცსოვრებას
ჯაგა-ჯუგი-ჯაჯანავ!..

ღელს ბელისხიეჩება

კანარი კანარა

საღამოს მღიერი ქარი ამოვარდა. ღაღოს ქუნახე
ნაძეებს მიწაზე ხრიდა. მივილი ღამე მძინვარება აე-
ღარი და დლით ღაღოს ათი ხიდან ოთხი წაწოლილი
და მიწათთან გასწორებული დახდა.
სკოლაში მიხვლიდემდე კიდევ უფრო საწინელი სურა-
თი ნახა ღაღომ. ტანმოღრტილი ალვის ხე პირდაპირ
ქუნაში ველო, ვხა ჩაეხურვა. ხეთაჯან ვეღაზე ღრმა-
ფესვიანი — აკაციის ხეც კი წაქცია ქარაშოტს.
ღაღოს ქლაქის ბაღისაქენ გაუწია გულმა. იქ ნამ-
ვები, ნეკერნლები და სამი ბებერი მუხა ვეღლებოდა.
ბაღი მიწათთან იყო გასწორებული. წაქცეულ ნამეგვში
ერთი ბებერი მუხა ბაგბაღეკვით გავორებულიყო. ხალ-
ხი ხეების წამოყენებაზე მუშაობდა. ღაღოს ერთმა აზრ-
მა გაუჩათა ვანოება და მეგობართან გაიქცა...
ცოტა ხნის შემდეგ მეგობრებმა ენოში მღკომი ფიც-
რულიდან ოთხი, მალაყინი, ჩაქუნა, ფიცრები და ოთხი

წვრილი შორი გამოიტანეს და ღაღოს ქუნახე მიამურეს.
საქმეს რომ შეუღუნენ, თავზე ორი მუხანის კაცი წამოად-
გათ, — რას აკეთებთ, ბიჭებო! — სკოთხა ერთ-ერთმა.
— გურამ ბიძა, ვუქრობთ, ვუქრობთ და ვკროფერი
მოგვიხეხნებთა, ეს ხეები გვინდა როგორც წამოუყენით.
გურამმა თავის თანამეზარს გადახდა, — თამბ ბა-
ტონი, ხედავ, როგორი ყოჩაღი ბიჭები გვაყავს, ხეები უწ-
დათ წამოაყენონ და მოდი, დაეხმარეთ.
— კარგი აზრია, — კვერი დეურა მეგობარმა, — და-
ვეხმაროთ.
— მამაკაცებმა პოჯაკები გაიმერეს, სახელოები დი-
კაიწეს და ბიჭებთან ერთად საქმეს შეუღუნენ.
გამეღულ-გამომეღულითაჯანავ ბვერი ამოუღა მათ
მარში და სულ მალე ვეღა წაქცეული ხე წამომართეს,
საყრდენები მიუპარჯვეს და გაამატრეს. ღაღო ამავად
დადიოდა ნაძეებს შორის და კმაყოფილი იღიებოდა.

გოცოკი გვიანდა

გთხვამთ თქვენს
მეგობრებს

ავტორი - შინა დაგვიანი

ქრისტიანთა რეპრესიები საქართველოში
საჩინოებლად. (1651 წლის წინ)

ჩვენს დღეს, ქრისტიანთა რეპრესიები
მეგობრებს - და გთხვამთ თქვენს
მეგობრებს, მათთან ერთად ქვეყნის
ქალი ნიღო. იგი ხალხი ქრის-
ტიანულ ღირსების ქვეყნად.
ქრისტიანთა სახელით გავრე-
სილად სწავლით და ახლად-
და სახელად.

ღმერთს ახლად-მთავად
საჩინოებლად ღმერთს
სწავლით.

ეს ჩვენი გვარად გთხვამთ და გთხვამთ
ნაწილად საჩინოებლად სწავლით.

ჩვენს მეგობრებს სწავლით
სწავლით ახლად-მთავად
სწავლით!

საჩინოებლად გთხვამთ
სწავლით გთხვამთ!

სწავლით, ახლად-მთავად
სწავლით, სწავლით
სწავლით და სწავლით
სწავლით.

ჩვენს მეგობრებს სწავლით
სწავლით ახლად-მთავად
სწავლით?

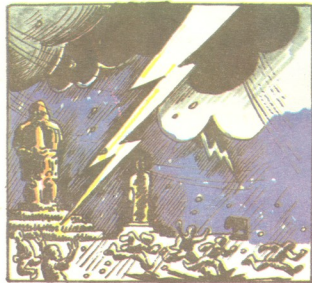

ლავროსი ლაპახა დედა
პატივები!...

ვაი, ხან
ამბროსს...

ჩა უცვხ მოიღებება!

თავს
გაუფრქოთ!

ახლთ სარგონდ სობყვა-
-ქანიკუხანდ ჩავეს დეფაქი
უი პოვსჩეხეხივანი...

ვაპაპაპი პაპაპაპა

გაიბრან სანსაქონა! პოქი
ქა ნე მხაპვხ ნიგონ ლაქი-
თონ ძაქან!

დს ჩა უხედეხიხეხა ნაგოქით, ხაგოქვტო, ჩაგოქან უვტო-
დაგვანხედა უანიხანთ, მუ ვაქონ მუხანო ვანი,
თავს...

პაპას ბიჭი

ვანტანა გორგანელი

ქოჩორი და რა ქოჩორი,
როგორ შვენის ორი კიჭიცი.
იმოდენა თვალეები აქვს,
შეუარდენს ჰგავს ზანას ბიჭი.
დილით, როგორც თვალს გაახელს,
ვარდი მხოლოდ მაშინ ხარობს.
ამოიდგამს სიო ენას,
ამღერდება ბრძოლის წუარო.
ერთავ ხელს რომ გამოვიწვდის,
მერე სხვაგან წასვლა გიჭირს...
რაც არ უნდა დარდი გქონდეს,
დაგავიწუეებს ზანას ბიჭი.
ახლა რაა, მერე ნახეთ,
ფრთებს რომ გაშლის სუქით, ნიჭით...
მჯერა, მჯერა მშობელ მხარეს
არ შეარცხვენს ზანას ბიჭი!

ბავაი

ლია ბელუაძე

— ჩემო ლამაზო ბები,
რატომ გაქვს თეთრი თმები?
— შენ რომ ხშირ-ხშირად მამბრახებ,
მიტომ ვჭადარაუდები.

— მაშინ დღეს სულ აქ ვიჯდები,
გაკოცებ, ჩავეკვრები.
არც მაშინ გავიშვებ
ეკ ვერცხლისფერი თმები?

მიდის მატარებელი

ჯამაზ წართეთლი

მიდის მატარებელი,
მზეც და ზეცაც მიდის,
უკან გარბის ტალღები
ჯეჯილის და მინდვრის.
აბოლეშენ ფაცხები,
დახურული ისლით,
სად გარბიან გორები,
თაფწაკრული ნისლით?
ხომ არ შეშინებულან,
ნეტავ, ჩვენი წინსვლით?
ლაღად ველეულათენ
ევაგილები ველის,
მივიჩქარით სოფლისკენ,
შინ ბებია გველის.

ტრაქტორისტი

როსტომ ელანივა

იციტ, ეს ბიჭი ვინ არის?
ბესარი, ჩემი მშობილი,
უანებს ხნავს, ბელტებს აბრუნებს,
ტრაქტორისტია ცნობილი.
რომ აქუხებს მანქანას,
იორლით იცის ტარება...
მავის გავლებულ კვლებს აბა
რა კვლები შეგდარება!
უანები მოჰყავს ისეთი,
ხორბლით ივსება ბელლები!
შურისგან გულზე სკდებიან
წარმაცები და მკეცხრები.

ნათლას თოჯინაჰი

სოლომონ ხათაშვილი

წამოხტება ციქნა გოგო
ფეხზე ეოველ სისხამს
და სუვარელ ღეღოფალებს
შვილებივით კიცხავს:
— აბა, როგორ გაჩეჩილხართ,
გამურვით სახე,
ზირი არ დავებანიათ,
თვალებს ძლივსდა ახელთ. —
მთელ დღეს თავზე დასტრიალებს,
ვარცხნის, ბანს და სველის,
არ იღლება გოგოცუნა
თოჯინებზე ზრუნვით.

მხატვარი მანანა მორჩილაძე

ანკესები

გიორგი პაპუაშვილი

მხატვარი ელზარდ ამოკაძე

ირაკლის ბაბუას გალაქტიონი ჰქვია, ბაქარისა და პატას პაპას კი — გიორგი. ბაბუა პაპას ნიშნავს და პაპა კი — ბაბუას. ბიჭებმაც იციან, რომ გიორგი პაპაა და გალაქტიონი კი — ბაბუა. ერთხელ ირაკლის ფეხსაცმლის ზონარი შეხსნოდა და რაკილა ეზოში თავისიანები ვერ დაინახა, გიორგი პაპასთან მიიბრინა:

— ბაქარის პაპავ, ზონარი შემიბრინე! გიორგი პაპა მის პატარა ფეხთან სიამოვნებით დაიხარა და ზონარი შეუბრინა.

ეს სურათი სახლიდან დაენახათ ირაკლის ბაბუას და ბებიას. სწყენოდათ:

— ბიჭო, შენი ტოლი ხომ არ არის, მაგზელა კაცი რომ დასაქმეთ. — უსყვედურია ბაბუას.

— ჩემი ტოლი რომ არ არის, იმიტომ დავსაქმეთ. ჩემი ტოლი როგორ შემიბრინებდაო.

— უპასუხია ირაკლის.

— შენი ბაბუა ხომ არ არის, ზონარი რომ შეაბნევიყო? — შეუსწორებია ბებიას.

ჩემი ბაბუა არ არის, მაგრამ ბაქარისა და პატას პაპაა და რა განსხვავებააო.

ირაკლი მართალი იყო: მართლაცდა რა

განსხვავებაა გალაქტიონ ბაბუასა და გიორგი პაპას შორის, თუკი მათი შვილიშვილები ყოველდღე ერთად თამაშობენ და თვითონაც დღენიადავ ერთად საუბრობენ, როგორც კი თავისუფალ დროს მონახავენ, სამსახურის შემდეგ. ერთხელ, როცა ბაბუა გალაქტიონი თავის შვილიშვილთან ერთად თევზაობიდან ბრუნდებოდა, ბაქარი წინ გადაუდგა:

— ირაკლის ბაბუავ, მეც გამიკეთე ერთი ანკესი!

— ოჰო! — გაუხარდა ირაკლის ბაბუას,

— დავისვენებ და უთუოდ გავიკეთებ!

— პატასაც გაუკეთე! — უშუამდგომლა ბაქარმა თავის უმცროს ძმას.

— კი გავუკეთებ, როცა მოვიცლი.

ამის შემდეგ ბაქარი ბავშვებთან თამაშით გაერთო და დაავიწყდა კიდევ ბაბუა გალაქტიონის დაპირება. ამ დროს გიორგი პაპამ დაუძახა:

— ბაქარ! ირაკლის ბაბუამ დარეკა, ბიჭები სარდაფში ჩამოვიდნენ, ანკესები უნდა გავუკეთო!

მაღე პაპა გიორგისთან ერთად ბიჭები

ბაბუა გალაქტიონის სარდაფში ჩავიდნენ. სარდაფში ბამბუკის ათასნაირი ჯოხები ეყუდა კედელზე. ბაბუა გალაქტიონმა ერთი გრძელი ჯოხი აიღო და ძალიან წვრილ წვერზე ლარი შეაბა, თანაც დაამატა:

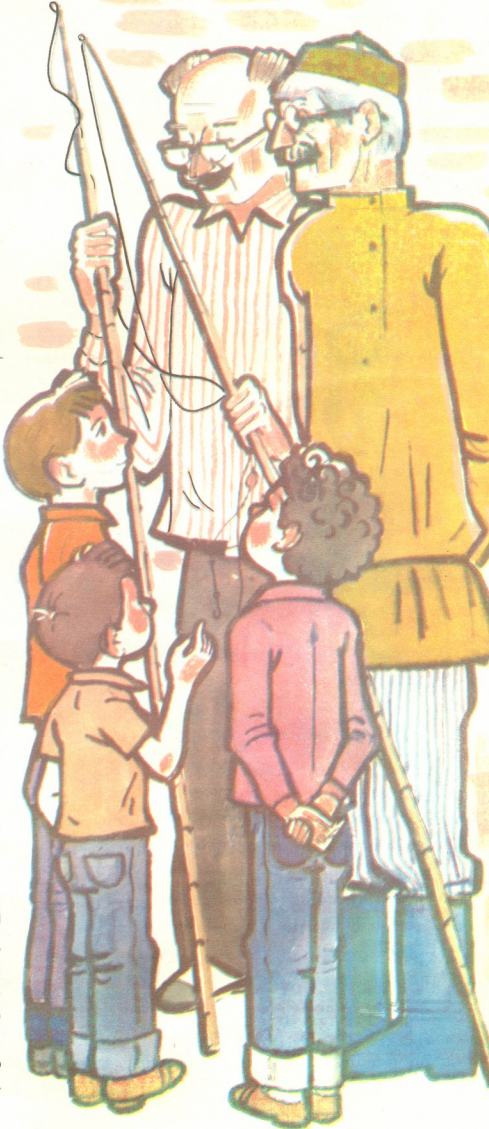
— არ გეგონოთ, რომ გატყვევბა! ერთ კილოგრამიან თევზსაც დაიჭერს და მეტსაც.

მერე ლარის წვერს პაწაწინა ანკესი მოაბა, ანკესიდან მოშორებით, ბაბუას მტკავლის სიშორეზე, მუხუდოს მარცვლისოდენა ტყვია მოაბა ძაფზე და გიორგი პაპას მიუბრუნდა: — თუ დაიჭირეს, ხომ ცოცხალს გვაჭმევენ, თუ არადა, გაერთობიან მაინც, — თქვა და ჭრელი ტიფტივა მიაბა ანკესს.

იცით, ცოცხალი რა არის? მდინარეში ან სადმე ტბასა თუ ტბორში რომ თევზს დაიჭერთ გაასუფთაებთ და მოხარშავთ, იმას ეძახიან ცოცხალს. მართალია, მოხარშული თევზი ცოცხალი ვეღარ იქნება, მაგრამ ასე ეძახიან და ძალიან გემრიელიც არის. ზოგიერთები «ბრაკონიორობენ» კიდეც ამ ცოცხალის გულისთვის. «ბრაკონიორობა» აკრძალული ხერხია და დადგენილი ვადების დარღვევით თევზობაა. აი, მაგალითად, გაზაფხულის ბოლოსა და ზაფხულში თევზობა არ შეიძლება. ბრაკონიორები კი ამას არ დაეიდევნ და მოსასმელი, სასროლი, გასაბმელი თუ საჩხრეკი პადეებით თევზობენ. ეგ კი არა, მდინარის კალაპოტს სხვა მხარეზე უგდებენ და თვალით დაუნახავ პაწაწა ლიფსიტებს უმწეოდ ტოვებენ მშრალზე. ზოგნი კი, ღმერთმა ყველა დაიფაროს ამ შეცოდებისაგან, ფეთქებადი და მომწამლავი ნივთიერებით იჭერენ თევზს. იმას აღარ ფიქრობენ, წყალში მცხოვრები ყველა ცოცხალი არსება რომ გაწყდება და თქვენს შვილებს ანკესით თევზობაც აღარ შეეძლებათ.

ბიჭებმა კი გალაქტიონ ბაბუასაგან კარგად იციან თევზობის ვადები. რომელი თვის სახელწოდებაშიც «რ» არ ურევია, იმ თვეებში აკრძალულია თევზობა. თუმცა, გიორგი პაპამ თქვა, ანკესით ყოველთვის უნდა ითევზაოთო, იმიტომ, რომ ქვირითის დამყრელი თევზი ანკესს არ ეტანება და მათ გამრავლებას ანკესი ხელს ვერ შეუშლისო.

ხვალ ბიჭებს ფშავე წაიყვანს გიორგი პაპა სათევზაოდ და, ვნახოთ, რა მოხდება! ჰა, ბურთი, ჰა მოედანი!

ჯესუნ კუმი

გივი გაბაქაძორი

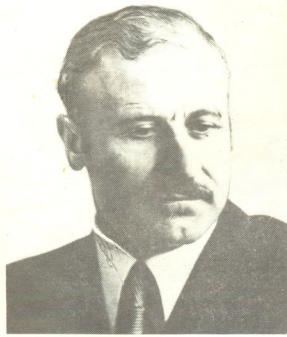
ბავშვებო! ამ სურათზე თქვენ ხედავთ ჟილს, ანუ პიეროს. პიერო იტალიური სახალხო კომედიური სანახაობების მთავარი გმირია — მიამიტი, გულუბრყვილო და ხელმოცარული კაცი. თუ გინახავთ ლეონკავალოს ოპერა „ჯამბაზები“, პიერო და კოლომბინა უთუოდ გაგახსენდებათ.

თეთრ თეატრალურ ტანისამოსში გამოწყობილი პიერო აქ ცის ლურჯ ფონზე გამოსახული. იგი ოცნებას გაუტაცია, დაძაბულია, გაფითრებული და მეტისმეტად ნაღვლიანი; ხელები ძირს ჩამოუყრია, მყურებელს შესცქერის და ზურგს უკან ამოძრავებულ მსახიობებს ვერც ამჩნევს.

ეს სურათი ეკუთვნის ცნობილ ფრანგ მხატვარს ანტუან ვატოს (1684—1721). ვატო დაიბადა ქალაქ ვალანსიენში, სახურავების ოსტატის ოჯახში. თვითონაც ამ ხელობას გაჰყვა, მაგრამ ხატავდა კიდევ. მეტისმეტად უყვარდა მას ვალანსიენის ტაძარი, რომელიც ფლამანდიელი ოსტატების მოხატული იყო. ერთ დღეს იგი გაიპარება, პარიზში ფეხით ჩავა, ნოტრ-დამის ფერწერის სახელოსნოში მიეპარება და ნელნელა სახელს გაითქვამს.

ჟილი, ანუ პიერო ტილოზე ხეთით არის შესრულებული და პარიზში ლუვრის მუზეუმის ერთ-ერთ დარბაზშია გამოფენილი.

გიორგი გიგაური

პოეტ გიორგი გიგაურს 60 წელი შეუსრულდა. ბავშვებისადმი მიძღვნილი პირველი ლექსი მან ჭერ კიდევ სტუდენტობისას დაწერა და „დილის“ რედაქციაში მოიტანა. ჟურნალის მამუნიდელმა რედაქტორმა იოსებ ნონე-შვილმა გაამხნევა, დაამედა და გზა დაულოცა. მერე „საბავშვო ჟურნალ-გაზეთებისაკენ მიმავალი გზა საუკრებელ გზად მექცა, ბავშვებისათვის ლექსების წერა კი სულიერ მოთხოვნილებად“, — ამბობს პოეტი.

თქვენ გახსოვთ გიორგი გიგაურის საბავშვო ლექსებისა და პოემების ორი წიგნი „მზიანი მიწა“ და „ლამაზი დღე“, მალე გამოქვეყნდება მისი ახალი წიგნიც — „ძმები“.

მოდით, მივულოცოთ პოეტს დაბადების დღე და ვუსურვოთ ჯანმრთელობა, დღეგრძელობა და შემოქმედებითი წარმატებები.

მამლა კვაჭანტირაძე

აბრაკაზი

ზატარა გივი ბალიკზე ჯირითობს ჯოხის ცხენით, მუხანზე შაშივი ჭახჭახებს, ვარდზე ბუღბუღი მღერის, ჭადრის ვეება სეები ჩამოქარივებულან გზასე, დედა წიწილებს აპურებს, მამა კითხულობს გავითს.

გივი კი აღტაცებული დაჭრის ისეთი ღხენით, ღამის მადლიან მიწასე გაცოცხლდეს ჯოხის ცხენი... ბიჭი არაგვის ნაპირას ზაფხულს ატარებს ტებილად, თი, რა კარგი უოფილა მთის ნაპირი დილა.

საბავშვო ბალადა

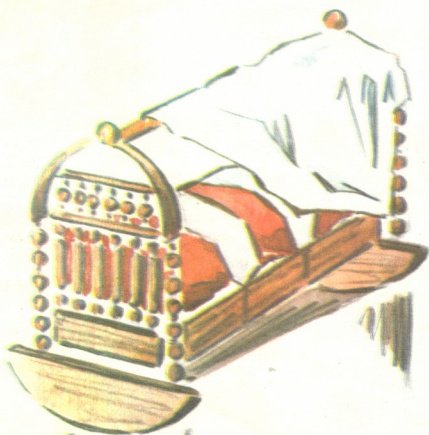
აქ ზატარებს ფრთაფარფატა ნიავიც კი უაღურსებს, დარეჯანი სურათის ხატავს, გაიოზი სწავლობს ლექსებს. აუთანდილი ველოსინჯდს დააქროლებს გამაღებით... უსასწვროა სისარული მალხასების, მანანების.

ჯვარის მონასტერი

უკვდავ ძეგლად ანთია
მთასე მცხეთის ჯვარი,
უფერადებს ჩუქურთმებს
სხივი მზის და მთვარის.
საუკუნე თოთხმეტი
მოგვაფრქვია შუქად.
თრთის სიოდ მონაბერი
წინაპრების სუნთქვა.

მხატვარი ბიორგი როინიშვილი

ბებერი მთაყვნი

ბავშვებო, თუძცა დაბურდი,
არ მიწეკვლია თავბუდი, —
როგორც კაცური წესია,
სიკეთე მეც მითესია.
ვთლიდი, ვრანდავდი, ვხერხავდი,
მერე ჩუქურთმას ვმეწცხლავდი.
ჩემი შვერული აკნიდან
მრავალი მართვე აფრინდა,
მრავალი წამოჩიტულა
ცხრა და-მმა, ცხრავე ცისერულა.
ჩვილ ერმათა ღუღუნს ვისმენდი
და გულს იმედით ვივსებდი,
მათი სიმრავლით ვხარობდი,
მათი სიცოცხლის წეაროთი...
ემატებოდნენ მამულსა
ღონედ, სიმხნევედ, ნამუსად!

პირველი კლასი

მეგობარი

ჩამოირბინა ფერღობი,
მაგ ცეტს ნურასდროს ენღობი!
არ იცის რიდი, სირცხვილი,
მაგისგან ნურც რას აიღებ,
მოვა, მოიტანს ქირქილით,
წავა, ქირქილით წაიღებს.

შეკრები

დაბმული არის ყოველთვის
და მიინც ზოგჯერ კარგავ, —
წინა თანხმონვის გარეშე
საწყის ნაწილად ვარგა.
ანბანის ასო დაურთე,
პირველი როა რიგით
და დიდი მწერლის სახელად
გადაიქცევა იგი.

შოთა ამირანაშვილი

წიგნი

საბარძეველოს ალკა ცკ-ისა
და ვ. ი. ლენინის სახელობის
პიონერთა ორგანიზაციის
რმსაშუბლიკური საბჭოს შერ-
ნალი უმცროსკლასელებითა-
ვის.

გამოდის 1904 წლიდან
საქ. კვ ცკ-ის გამომცემლობა.

მთავარი რედაქტორი
მეწვერ ნიშბარძე

სარედაქციო კოლეგია: მუშარდ ამო-
კაძე, მანანა ანთაძე, ლამარა ბაბუა,
მერი დავითაშვილი, ლეილა პარაძე,
გელა ლოსაბერიძე, მავვალა მრგვლი-
შვილი, ჯურხა ნალიაძე, გიორგი
ბოინიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი),
თინათინ ნალიაძე (პ/შე, მდივანი), 30-
30 თნლაძე, ბივი ბიჭინაძე, სსილ
ბოიბაბერიძე.

ტექნიკური რედაქტორი
მელი შირამიელი

მისამართი: რედაქციის გამომცემლობის,
სტამბის-თბილისი, ლენინის 14. ტელ.
მთ. რედაქტორის 93-41-30, 93-98-15;
პ/შე, მდივნის 93-10-32, 93-98-18; საშხ.
რედაქტორის-93-98-18; განყოფილებუ-
ბის 93-98-19.

ვადაცა საწყობად 7.05 88 წ., ხელმო-
წერილია დასაბუჯდად 24.07 88 წ., ქა-
ლადის ზომა 60x90¹/₂, ფიზ. ნაბ.
ფურც. 2,5 ტირაჟი 168.000, შკაკე-
თა №1244

ვლაზე ნახტი
ბეს(ო) ხილაშვილისა

«Дилла» («Утро») еженесячный жур-
нал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского
Республиканского Совета Всесоюзной
пионерской организации им В. И.
Ленина для младшеклассников, на грузинском языке.
Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии.
Главный редактор Энвер Нижарадзе (тел. 93-41-30).
Адрес редакции и издательства: 380096, Г. Тбилиси ул. Ленина, 14.
Объем 2,5 печатных листа, тираж 168.000. Заказ №1244

ელენე ახვლედიანის სახ. ბავშვთა სურათების გალერეა

ამერიკის შეერთებული შტატების ბავშვთა ნახატები.

„ქიჩის“ საგამოფენო ქუჩაში

1989
56

43

დიანა ვოლა. 9 წ.
«ქალაქი».

ბაბი შორსი. 11 წ.
«ინდიელის პორტრეტი».

იანა როზინსონი. 10 წ.
«სამი ახალგაზრდა».